

A vidékfejlesztési miniszter

...../2011. (.....) VM rendelete

zöldségnövény fajok tájfajtáinak és házikerti fajtáinak elismeréséről, valamint vetőmagvaik előállítási és forgalomba hozatali feltételeiről

A növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 2003. évi LII. törvény 30. §-a (2) bekezdésének *b)* pontjában kapott felhatalmazás alapján - az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII.1.) Korm. rendelet 94. §-ának *a)* pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva - a következőket rendelem el:

Általános rendelkezések

1. §

Az e rendeletben foglaltakat a növényfajták állami elismeréséről szóló 40/2004. (IV. 7.) FVM rendelet (a továbbiakban: Elismerési rendelet) *1. számú melléklete* szerinti zöldségnövények esetén

- a)* a regionális, környezeti, helyi ökológiai feltételekhez természetes módon alkalmazkodott, és génerózió által veszélyeztetett zöldségfajok honos fajtáinak (továbbiakban tájfajták) a Zöldségnövények Nemzeti Fajtajegyzékébe (a továbbiakban: Nemzeti Fajtajegyzék) történő felvétele, valamint
- b)* a kereskedelmi növénytermesztési szempontból tényleges értékkel nem rendelkező, csupán bizonyos feltételek melletti termesztésre nemesített zöldségfajtáknak (továbbiakban házikerti fajta) a Nemzeti Fajtajegyzékbe történő felvétele, valamint
- c)* a tájfajták és házikerti fajták vetőmagjának előállítása és forgalmazása során kell alkalmazni.

2.§

E rendelet alkalmazásában:

- a) in situ megőrzés:* a fajok és változatok életképes állományainak természetes környezetükben történő fenntartása és helyreállítása, kultúr- vagy haszonnövények

esetében pedig az olyan környezetben történő fenntartás, ahol jellegzetes, sajátos tulajdonságaik kialakultak,

b) *générozíó*: a genetikai sokféleség idővel történő csökkenése ugyanazon fajok populációi, illetve fajtái között és azokon belül, illetve egy faj genetikai alapjának szűkülése emberi beavatkozásból, illetve környezeti változásból adódóan,

c) *tájfajták*: az Elismerési rendelet 1. számú melléklete szerinti zöldség növényfajok olyan populációi, illetve klónjai, amelyek természetes módon alkalmazkodtak származási régiójuk környezeti feltételeihez és a génezíó által veszélyeztetettek.

Állami elismerés

3. §

(1) A tájfajták és házikerti fajták a génezíó mérséklése érdekében az Elismerési rendelet szerint, a 4-8. §-ban foglalt eltérésekkel vehetők fel a Nemzeti Fajtajegyzékbe. A tájfajtákat és házikerti fajtákat a Nemzeti Fajtajegyzékben elismert tájfajtaként vagy elismert házikerti fajtaként külön listán kell nyilvántartani.

(2) A Nemzeti Fajtajegyzékbe tájfajtaként olyan zöldség fajták vehetők fel, amelyek vetőmagja

a) „tájfajta ellenőrzött vetőmagként”, vagy „tájfajta standard vetőmagként”, illetve

b) kizárólag „tájfajta standard vetőmagként”

kerül minősítésre.

(3) A Nemzeti Fajtajegyzékbe házikerti fajtaként olyan zöldség fajták vehetők fel, amelyek vetőmagja kizárólag „házikerti fajta standard vetőmagként” kerül minősítésre.

4. §

(1) A tájfajtákat és házikerti fajtákat a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalhoz (a továbbiakban: MgSzH) kell bejelenteni a Nemzeti Fajtajegyzékbe való felvétel céljából. A megkülönböztethetőség, az egyöntetűség és az állandóság (DUS) követelményeinek megfeleléséről a bejelentőnek kell nyilatkoznia.

(2) A Nemzeti Fajtajegyzékbe való felvétel céljából történő bejelentés során a bejelentőnek az alábbi információkat kell benyújtani az MgSzH részére:

a) a fajta leírása és elnevezése,

b) az elvégzett saját vizsgálatok eredményei,

c) a termesztés, a szaporítás és a felhasználás során szerzett gyakorlati tapasztalatok, valamint

d) a fajta származására és termeszthetőségére vonatkozó információk, ideértve a Növényi Diverzitás Központtól beszerzett információkat.

(3) A bejelentett tájfajttal és házikerti fajttal az MgSzH nem folytatja le az Elismerési rendelet 9. §-a szerinti hivatalos vizsgálatot.

(4) A Nemzeti Fajtajegyzékbe való felvétel iránti kérelem díjmentes.

5. §

(1) A Nemzeti Fajtajegyzékbe való felvétel érdekében a bejelentett tájfajtának és házikerti fajtának a megkülönböztethetőség és az állandóság tekintetében legalább a növényfajra vonatkozó, az Elismerési rendelet 11. számú mellékletében felsorolt, a Közösségi Növényfajta Hivatal vizsgálati iránymutatásainak vagy az új növényfajták oltalmáról szóló nemzetközi egyezmény (UPOV) vizsgálati irányelveinek vagy a nemzeti irányelvek technikai kérdőíveiben meghatározott tulajdonságokra vonatkozóan kell megfelelnie.

(2) Ha az egyöntetűség megállapítása a stabilizáló szelekció hatása alatt fennmaradó genetikai változatosságot képviselő, eltérő megjelenésű növények darabszáma alapján történik (abszolút homogenitás), akkor a 10% populációs standardot és legalább 90%-os elfogadási valószínűséget kell alkalmazni.

6. §

Nem vehető fel a Nemzeti Fajtajegyzékbe elismert tájfajtaként és házikerti fajtaként a bejelentett fajta, ha

- a) a Közösségi Fajtajegyzékben már szerepel regisztrált fajtaként, vagy
- b) a Közösségi Fajtajegyzékből 2 éven belül törölték, illetve a törlés után a vetőmag-forgalomba hozatali jogosultsága fennállásának időtartama alatt,
- c) közösségi vagy nemzeti fajtaoltalom alatt áll, vagy az oltalom iránti kérelem elbírálása folyamatban van.

7. §

(1) Az MgSzH Központ határoz

- a) a Növényi Génbank Tanács javaslata alapján a tájfajták, és
 - b) a házikerti fajták
- Nemzeti Fajtajegyzékbe vételéről.

(2) A Nemzeti Fajtajegyzékbe felvett tájfajta és házikerti fajta (a továbbiakban: elismert tájfajta, és elismert házikerti fajta) neve a mezőgazdasági növényfajok és zöldségfajok fajtaelnevezéseinek alkalmazására vonatkozó végrehajtási szabályok megállapításáról szóló, 2009. július 22-ei 637/2009/EK bizottsági rendelet előírásaitól csak akkor térhet el, ha az nem sérti harmadik fél korábbi iparjogvédelmi jogát.

(3) A Nemzeti Fajtajegyzékbe vétel során egy tájfajtának és házikerti fajtának több neve is elfogadható, ha az érintett nevek történelmileg ismertek.

(4) Az elismert tájfajta és házi kerti fajta mindaddig a Nemzeti Fajtajegyzékben maradhat, amíg megfelel a fajtaleírásában foglaltaknak.

8. §

(1) A tájfajta Nemzeti Fajtajegyzékbe vétele során meg kell határozni azt az egy vagy több régiót (a továbbiakban: származási régió), amelyben a fajtát hagyományosan termesztették, és amelyhez természetes módon alkalmazkodott.

(2) Ha egy származási régió szomszédos európai uniós tagállam területét is érinti, az MgSzH Központ megkeresi az érintett tagállam illetékes hatóságát a származási régió közös meghatározása érdekében.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szerint meghatározott származási régióról az MgSzH Központ értesíti az Európai Bizottságot.

9. §

A bejelentőnek vagy megbízottjának az elismert tájfajtát annak származási régiójában kell fenntartania. A fajtafenntartás során olyan módszert kell alkalmazni, amellyel a tájfajta eredeti tulajdonságai a genetikai elszegényedés kockázata nélkül megőrizhetők.

Vetőmag-előállítás és forgalomba hozatal

10. §

(1) A zöldség szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 50/2004. (IV. 22.) FVM rendelet (a továbbiakban: Zöldség rendelet) *1-9. számú mellékleteiben* előírt forgalomba hozatali feltételektől való eltérés esetén az elismert tájfajta és házikerti fajta vetőmagja forgalomba hozható, ha megfelel a (2)-(4) bekezdésekben előírt feltételeknek.

(2) Az elismert tájfajta vetőmagjának a fajtafenntartás szakmai gyakorlatának megfelelően termelt vetőmagból kell származnia.

(3) Az elismert tájfajta és házikerti fajta vetőmagjának meg kell felelnie a Zöldség rendeletben előírt fajoknál engedélyezett legalacsonyabb szaporítási fokú vetőmagokra vonatkozó minősítési követelményeknek a fajtatisztasági előírások kivételével. A vetőmagnak az adott tájfajta vagy házi kerti fajta leírásának megfelelő fajtatisztasággal kell rendelkeznie.

11. §

(1) Az elismert tájfajta vetőmagját csak a származási régióban lehet termelni. Amennyiben a 10. § (3) bekezdésében előírt minősítési feltételek a származási régióban környezeti probléma miatt nem teljesíthetők, az MgSzH további régiókban is engedélyezheti az elismert tájfajta vetőmagjának termelését (a továbbiakban: vetőmag-termelési régió). A vetőmag-termelési régiókban termelt vetőmagot kizárólag a származási régiókban lehet felhasználni (vagy forgalmazni).

(2) Az MgSzH értesíti az Európai Bizottságot és a többi tagállamot azon további régiókról, amelyekben az (1) bekezdés alapján a vetőmagtermelést engedélyezni szándékozik.

(3) Az MgSzH a tájfajták elfogadása, és ezen honos fajok és fajták vetőmagjának forgalmazása esetében alkalmazható eltérésekről szóló, 2009. november 26-i 2009/145/EK bizottsági irányelv (a továbbiakban: 2009/145/EK irányelv) 13. cikke (2) bekezdése harmadik albekezdésének teljesülése esetén engedélyezheti az elismert tájfajta további vetőmag-termelési régióban történő termelését.

12. §

(1) Az elismert tájfajta és házikerti fajta vetőmagját a forgalomba hozatalt megelőzően a vonatkozó nemzetközi módszerekkel, vagy ha ilyen módszer nem létezik, bármely megfelelő módszerrel vizsgálni kell annak ellenőrzése céljából, hogy az elismert tájfajta és házikerti fajta vetőmagja megfelel-e a 10. § (3) bekezdésében előírt minősítési követelményeknek.

(2) Az elismert tájfajta vetőmagjának vizsgálatáért és minősítéséért az elismert tájfajta fenntartója, illetve a vetőmag előállítója felel.

(3) Az elismert házikerti fajta vetőmagjának vizsgálatáért és minősítéséért a vetőmag előállítója felel.

(4) A tájfajta vetőmag mintákat homogén tételekből kell venni, valamint alkalmazni kell a Zöldség rendelet 8. számú mellékletének 1. és 2. pontjában előírt mintatömegre és tételtömegre vonatkozó szabályokat.

(5) Az (1)-(4) bekezdésben foglalt tevékenységeket a megyei kormányhivatal növény-egészségügyi és talajvédelmi igazgatósága ellenőrzi.

13. §

(1) Az elismert tájfajta vetőmagját akkor lehet forgalomba hozni, ha

- a) a vetőmagot a származási régióban vagy a 11. § szerinti vetőmag termelési régióban állították elő és
- b) a vetőmagot csak a származási régiójában forgalmazzák.

(2) Az elismert tájfajta vetőmagja Magyarország területén lévő, a származási régióval természetes és termőhelyi feltételek tekintetében összehasonlítható más régióban is forgalomba hozható az MgSzH engedélyével. Az engedély iránti kérelmet a vetőmag előállítója nyújthatja be az MgSzH-nál.

(3) Az elismert tájfajta vetőmagjának a (2) bekezdés szerinti további régiókban való forgalomba hozatalának engedélyezése esetén a vetőmag előállítója gondoskodik legalább a 14. § szerinti vetőmagmennyiség előállításához szükséges növényállománynak a származási régióban való fenntartásáról.

(4) Az MgSzH értesíti az Európai Bizottságot és a többi tagállamot a (2) bekezdés szerinti régiókról, amelyek tekintetében az elismert tájfajta vetőmagjának forgalomba hozatalát engedélyezte.

14. §

(1) Az elismert tájfajták esetében a Magyarországon évente forgalmazott vetőmag mennyisége nem haladhatja meg az adott fajok tekintetében az *1. mellékletben* meghatározott nagyságú területen történő zöldségtermeléshez szükséges mennyiséget.

(2) A házikerti fajták vetőmagját kizárólag kis kiszerezési egységekben lehet forgalomba hozni, amelyeknek tömege nem haladhatja meg a *2. mellékletben* meghatározott maximális nettó tömeget.

15. §

(1) A vetőmag-előállítónak minden termelési időszak kezdete előtt értesítenie kell a megyei kormányhivatal növényegészségügyi és talajvédelmi igazgatóságát a tervezett tájfajta vetőmag-termelési terület méretéről és földrajzi elhelyezkedéséről a Zöldség rendelet 12. és 13. §-ában előírt határidők betartásával. A megyei kormányhivatal növényegészségügyi és talajvédelmi igazgatósága az összesített területi adatokat továbbítja az MgSzH-nak.

(2) Amennyiben az (1) bekezdés szerinti értesítések alapján a tervezett termesztéshez szükséges vetőmag-mennyiség a 14. §-ban megállapított mennyiségeket várhatóan meghaladja, az MgSzH-nak a fajtafenntartóval történt egyeztetést követően fel kell osztani minden érintett vetőmagtermelő között azt a mennyiséget, amelyet a megfelelő adott tenyész időszakban forgalmazhatnak.

16. §

Az e rendeletben a vetőmagtermelésre vonatkozóan meghatározott követelmények – különös figyelmet szentelve a fajtáknak, földrajzi elhelyezkedéseinek és a mennyiségnek – ellenőrzése az MgSzH és a megyei kormányhivatal növényegészségügyi és talajvédelmi igazgatóságának hivatalos ellenőrzési hatáskörébe tartozik.

17. §

(1) Az elismert tájfajták és elismert házikerti fajták vetőmagja csak zárt csomagolási egységben hozható forgalomba.

(2) A forgalomba hozott vetőmagtétel csomagolási egységeinek zárását úgy kell biztosítani, hogy a vetőmag a csomagoló anyag látható sérülése nélkül ne legyen hozzáférhető. Ilyen zárást biztosít

a) az anyagában zárt csomagolási egység (pl. konzervdoboz, hegesztett zsák, zacskó),

b) az önzáró szelepes zsák, ha a szelep nem nagyobb, mint a zsák szélességének 20%-a,

c) az átkötött zsák szúrókötéssel felhelyezett zárral és címkével,

d) bármely nyitásra sérülő kötés függőcímkével és fémmzárral lezárva,

e) a zárszalag,

f) a varrás fémmzárral lezárva,

g) a varrás téphetetlen függőcímké vagy öntapadós címke átvarrásával,

h) a konténerek zárására szolgáló szalagzár,

i) a csomagolási egység szájának teljes szélességét átérve lezáró mintázó szalag, illetve ragasztott szalagcímké,

j) a nem szövött anyagból készült zsák eredeti nagyságának megőrzését jelölő, a zsák zárandó felétől 1-essel induló-eltávolíthatatlanul rányomtatott - számsort tartalmazó egyszeri átvarrása,

k) a nem szövött anyagból készült zsák eredeti nagyságának megőrzését jelölő, a zsák zárandó vége és az egyszeri varrás közé helyezett öntapadós, hivatalos vetőmagcímké.

(3) A (2) bekezdéssel összhangban lévő lezárás biztosítása érdekében a zárórendszernek legalább címkéből vagy fémmzárból kell állnia.

18. §

A vetőmag előállítójának, illetve forgalmazójának az elismert tájfajták és elismert házikerti fajta vetőmagja csomagolásán, illetve tárolóedényén nyomtatott, illetve bélyegzett feliraton, vagy címkén a következő adatokat kell feltüntetnie:

- a) az "Európai Unió előírásainak megfelel" feliratot;
- b) a címkézésért felelős személy nevét és címét vagy azonosító jelét;
- c) a fémzárolás-, vagy a minősítési céllal legutoljára végzett mintavétel időpontját (év, hónap);
- d) a faj botanikai nevére vagy közönséges nevére, illetve mindkettőre kiterjedő latin betűs megnevezését rövidített formában és a faj meghatározójának, leírójának nevét;
- e) az elismert tájfajta ill. elismert házikerti fajta megnevezését;
- f) a "tájfajta certifikált vetőmag" vagy „tájfajta standard vetőmag” szöveget, illetve;
- g) a „házikerti standard vetőmag” szöveget;
- h) tájfajta esetén a származási régiót, és a vetőmag-termelési régiót, ha az eltér a származási régiótól;
- i) a tételnek a címkézésért felelős személy által megadott azonosító számát;
- j) nettó vagy bruttó tömeget, vagy a mag darabszámot;
- k) ha a tömeg fel van tüntetve, és szemcsézett peszticidet, drázsírozó anyagokat vagy más szilárd adalékot használnak, akkor a vegyszeres kezelés vagy az adalék jellegét, és a vetőmagok tiszta tömegét és az össztömeg közötti arányt is.

19. §

(1) Az MgSzH az elismert tájfajta és elismert házikerti fajta vetőmagjának azonosságát és fajtatisztaságát kisparcellás fajtaazonosító vizsgálattal ellenőrzi.

(2) Az elismert tájfajta és elismert házikerti fajta vetőmagjának azonosságát és fajtatisztaságát a vonatkozó nemzetközi módszerekkel, vagy ha ilyen módszer nem létezik, bármely megfelelő módszerrel összhangban kell vizsgálni.

Jelentéstétel

20. §

(1) A fémzároltatóknak minden termelési időszakban jelenteniük kell az elismert tájfajta és elismert házikerti fajta Magyarország területén forgalomba hozott minden egyes vetőmagtételének mennyiségét a megyei kormányhivatal növényegészségügyi és talajvédelmi igazgatóságának.

(2) Az MgSzH a 2009/145/EK irányelv 33. cikkének második albekezdése szerinti esetben jelenti az Európai Bizottságnak és a többi tagállamnak a területén forgalomba hozott megőrzési célt szolgáló fajták vetőmagjának mennyiségét.

21. §

A 2009/145/EK irányelv 5. cikkének d) pontja, 8. cikkének (1) bekezdése, a 13. cikkének (1) bekezdése és a 23. cikkének d) pontja szerinti feladatokat a Növényi Diverzitás Központ látja el, amelyről az MgSzH értesíti az Európai Bizottságot.

Záró rendelkezések

22. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.

23. §

Ez a rendelet egy adott helyen és régióban hagyományosan termesztett és génerózió által veszélyeztetett honos zöldségfajok és fajták, illetve a kereskedelmi növénytermesztési szempontból tényleges értékkel nem rendelkező, csupán bizonyos feltételek melletti termesztésre nemesített zöldségek fajtáinak elismerése, és ezen honos fajok és fajták vetőmagjának forgalmazása esetében alkalmazható eltérésekről szóló, 2009. november 26-i 2009/145/EK bizottsági irányelvnek való megfelelést szolgálja.

A tájfajták vetőmagjának forgalmazására vonatkozó mennyiségi korlátozások

Növényfaj megnevezése	Zöldségtermelés céljára maximálisan igénybe vehető terület tájfajtánként (ha)
<p>Allium cepa L. — Cepa csoport Brassica oleracea L. Brassica rapa L. Capsicum annuum L. Cichorium intybus L. Cucumis melo L. Cucurbita maxima Duchesne Cynara cardunculus L. Daucus carota L. Lactuca sativa L. Lycopersicon esculentum Mill. Phaseolus vulgaris L. Pisum sativum L. (partim) Vicia faba L. (partim)</p>	<p>vöröshagyma leveles kel, karfiol, brokkoli vagy calabrese, bimbóskel, kelkáposzta, fejes káposzta, vörös káposzta, karalábé kínai kel, tarlórépa paprika hajtató cikória, leveles cikória, ipari cikória sárgadinnye sütőtök articsóka, kardi sárgarépa, takarmány sárgarépa fejessaláta paradicsom zöldbab (bokorbab és futóbab) kifejtőborsó, velőborsó, cukorborsó lóbab</p> <p style="text-align: center;">40</p>
<p>Allium cepa L. Aggregatum csoport Allium porrum L. Allium sativum L. Beta vulgaris L. Citrullus lanatus (Thunb.) Matsum. et Nakai Cucumis sativus L. Cucurbita pepo L. Foeniculum vulgare Mill.</p>	<p>salottahagyma póréhagyma fokhagyma mángold, cékla görögdinnye salátauborka, konzervuborka tök édeskömény</p> <p style="text-align: center;">20</p>

Solanum melongena L.	tojásgyümölcs	
Spinacia oleracea L.	spenót	
Allium fistulosum L.	téli sarjadékhagyma	
Allium schoenoprasum L.	metélőhagyma	
Anthriscus cerefolium (L.) Hoffm.	turbolya	
Apium graveolens L.	gyökérseller, levélseller	
Asparagus officinalis L.	spárga	
Cichorium endivia L.	borzaslevelű endívia, széleslevelű endívia	
Petroselinum crispum (Mill.) Nyman ex A. W. Hill	petrezselyem	10
Phaseolus coccineus L.	tűzbab	
Raphanus sativus L.	reték, fekete reték	
Rheum rhabarbarum L.	rebarbara	
Scorzonera hispanica L.	feketegyökér	
Valerianella locusta (L.) Laterr.	galambbegysaláta	
Zea mays L. (partim)	csemegekukorica, pattogató kukorica	

Kis kiszerelési egységek maximális tömege

Növényfaj megnevezése		Maximális nettó tömeg kiszerelési egységenként (gramm)
Phaseolus coccineus L. Phaseolus vulgaris L. Pisum sativum L. (<i>partim</i>) Vicia faba L. (<i>partim</i>) Spinacia oleracea L. Zea mays L. (<i>partim</i>)	tűzbab zöldbab (bokorbab és futóbab) kifejtőborsó, velőborsó, cukorborsó lőbab spenót csemegekukorica, pattogató kukorica	250
Allium cepa L. (Cepa csoport, Aggregatum csoport) Allium fistulosum L. Allium porrum L. Allium sativum L. Anthriscus cerefolium (L.) Hoffm. Beta vulgaris L. Brassica rapa L. Cucumis sativus L. Cucurbita maxima Duchesne Cucurbita pepo L. Daucus carota L. Lactuca sativa L. Petroselinum crispum (Mill.) Nyman ex A. W. Hill Raphanus sativus L. Scorzonera hispanica L. Valerianella locusta (L.) Laterr.	vöröshagyma, salottahagyma téli sarjadékhagyma póréhagyma fokhagyma turbolya mángold, cékla kínai kel, tarlórépa salátauborka, konzervuborka sütőtök tök sárgarépa, takarmány sárgarépa fejessaláta petrezselyem reték, fekete reték feketegyökér galambbegysaláta	25
Allium schoenoprasum L. Apium graveolens L. Asparagus officinalis L. Brassica oleracea L.	metélőhagyma gyökérseller, levélseller spárga leveles kel, karfiol, brokkoli vagy calabrese, bimbóskel, kelkáposzta, fejes káposzta,	5

Capsicum annuum L.	vörös káposzta, karalábé	
Cichorium endivia L.	paprika	
	borzaslevelű endívia,	
	széleslevelű endívia	
Cichorium intybus L.	hajtató cikória, leveles	
	cikória,	
Citrullus lanatus (Thunb.)	ipari cikória	
Matsum. et Nakai	görögdinnye	
Cucumis melo L.		
Cynara cardunculus L.	sárgadinnye	
Lycopersicon esculentum Mill.	articsóka, kardi	
Foeniculum vulgare Mill.	paradicsom	
Rheum rhabarbarum L.	édesskömény	
Solanum melongena L.	rebarbara	
	tojásgyümölcs	